

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

пр. ЗСУ _____ І. Криленко

« _____ » _____ 20__ року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВознавство (у тому числі основи військового законодавства
та міжнародне гуманітарне право)
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

вид дисципліни _____ загальна підготовка (обов'язкова)
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна
(денна/заочна)

Харків – 2019 рік

Обсяг дисципліни: 2,5 кредити ECTS 75 годин.

Лекцій: 6 годин.

Групові заняття: 34 години.

Практичних занять: 2 години.

Форма контролю: модульний контроль, диференційований залік.

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»:
6 семестр.

Мова викладання: українська.

Мета:

– навчити курсантів формуванню та розвитку правової свідомості, правової культури, поваги до законів, потреби у правильному користуванні ними в службовій діяльності;

– засвоєння курсантами знань щодо змісту військового права та його ролі в забезпеченні життєдіяльності Збройних Сил України, законодавчих актів України з оборонних питань;

– надати курсантам знання щодо основних принципів та норм сучасного міжнародного гуманітарного права.

Компетентності:

1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на засадах патріотизму і державності, використовувати правові відносини для успішного вирішення поставлених завдань, забезпечувати охорону державної таємниці (ЗК-1).

2. Здатність приймати оперативні, обґрунтовані рішення відповідно до обстановки, що склалася (ЗК-2).

3. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. (ЗК-3).

4. Визначеність і наполегливість щодо вирішення поставлених завдань і взятих обов'язків (ЗК-5).

5. Знання та розуміння правових засад функціонування держави і основ законодавства України, системи забезпечення національної безпеки України, сутності та основних питань етики збройної боротьби, професії офіцера (ФК-1).

6. Здатність виконувати функціональні обов'язки в ході навчально-бойової діяльності підрозділу (ФК-9).

Результати навчання:

1. Знати та розуміти правові засади функціонування держави і основ законодавства України, системи забезпечення національної безпеки України, основних принципів її функціонування, структури сектору національної безпеки та оборони держави, особливостей функціонування і взаємодії його

складових; основ діяльності та структури сучасних європейських інститутів і міжнародних відносин в умовах інтеграційних процесів (ПРН 1).

2. Володіти достатніми знаннями і розумінням сутності та основних питань етики збройної боротьби, визначення універсальних моральних норм в аспекті поведінки учасників збройної боротьби (ПРН 2).

3. Визначати і описувати технічні характеристики ОВТ армій держав-членів НАТО і противника, способів їх дій (ПРН 8).

4. Застосовувати базові знання та розумінням процесів навчально-бойової діяльності підрозділу при виконанні функціональних обов'язків в ході повсякденної діяльності, заходів бойової підготовки (ПРН 9).

Теми, що розглядаються:

Кредитний модуль 1. Основи законодавства України.

Змістовий модуль 1. Зміст та загальна характеристика теорії держави і права, поняття, функції та принципи права.

Змістовий модуль 2. Кримінальне та адміністративне право як публічні галузі права.

Змістовий модуль 3. Предмет і метод науки конституційного права України. Характеристика загальних засад конституційного ладу України.

Змістовий модуль 4. Держава і громадянин. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина.

Змістовий модуль 5. Конституційне регулювання виборів та референдуму як форм прямої демократії.

Змістовий модуль 6. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні.

Змістовий модуль 7. Президент України, Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади.

Кредитний модуль 2. Основи військового законодавства.

Змістовий модуль 8. Правові засади військового будівництва в Україні. Загальний військовий обов'язок і військова служба.

Змістовий модуль 9. Правове регулювання продовольчого, речового, грошового забезпечення військовослужбовців. Житлове забезпечення військовослужбовців.

Змістовий модуль 10. Пільги, пенсії та допомоги військовослужбовцям і членам їх сімей.

Змістовий модуль 11. Юридична відповідальність військовослужбовців.

Змістовий модуль 12. Розслідування в Збройних Силах України.

Змістовий модуль 13. Правове забезпечення інформаційної безпеки під час застосування Збройних Сил України.

Змістовий модуль 14. Правові режими воєнного та надзвичайного стану. Правові основи застосування зброї військовослужбовцями Збройних Сил України в мирний час.

Змістовий модуль 15. Засоби забезпечення законності в Збройних Силах України. Роль військових прокуратур щодо нагляду за додержанням

законів у воєнній сфері.

Кредитний модуль 3. Право прав людини та Міжнародне гуманітарне право.

Змістовий модуль 16. Основні поняття права прав людини. Міжнародні стандарти в галузі прав людини.

Змістовий модуль 17. Поняття та джерела міжнародного гуманітарного права. Збройні конфлікти та їх види.

Змістовий модуль 18. Основні поняття та визначення міжнародного гуманітарного права, що стосуються захисту осіб, які залучені до збройного конфлікту.

Змістовий модуль 19. Порядок застосування сили в неміжнародних (внутрішніх) конфліктах.

Змістовий модуль 20. Заборонені засоби та методи ведення бойових дій.

Форма та методи навчання:

денна форма навчання;

Для досягнення основної мети навчання передбачені наступні форми навчання:

- фронтальна форма навчання, коли усі курсанти під контролем викладача виконують одне і теж завдання одночасно;
- індивідуальна форма навчання, коли курсанти виконують завдання послідовно, один за одним.

При цьому, залежно від необхідності досягнення рівнів знання чи вміння викладач повинен використовувати наступні методи:

- пояснювальний – і ілюстраційний метод, при якому викладач доводить готову інформацію різними засобами, а курсанти її сприймають, усвідомлюють та фіксують у пам'яті. Цей метод є одним із найбільш економічних способів передачі знань, передбачає використання таких засобів інформації, як слово (усне і друковане), різні наочні посібники, плакати, відео- і кінофільми, комп'ютерний ілюстраційний матеріал і т. ін. Знання, які отримані в результаті реалізації цього методу не формують вміння, цей метод використовується для досягнення рівня “Знати”;
- репродуктивний метод, головною ознакою якого є доведення і повторення способу діяльності, згідно завдання викладача.

Вищевказані методи надають курсантам знання, вміння, навички. Для розвитку їх творчих здібностей викладач повинен використовувати методи проблемного навчання: проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний) метод, винахідницький метод.

Проблемне викладання використовується викладачем при постановці проблеми перед тими, хто навчається і подальшого її вирішення, але при цьому викладач показує шляхи рішення, розкриває хід своєї думки. Цей метод повинен застосовуватись викладачем під час проведення практичних занять. Безпосереднім результатом проблемного викладання повинно бути

засвоєння курсантом способу і логіки вирішення конкретної проблеми, але ще без вміння застосовувати їх самостійно. Цей метод навчає курсантів способу отримання знань. З його допомогою вони отримують навички творчого мислення.

Частково-пошуковий (евристичний) метод служить меті поступового наближення курсантів до самостійного вирішення проблем шляхом попереднього навчання виконання окремих елементів рішення. Використовується при виконанні практичних завдань щодо прогнозування соціально-педагогічних ситуацій у військовому колективі, коли спосіб пошуку оптимального рішення визначає викладач, але рішення знаходить сам курсант.

Військово-професійна спрямованість навчання військових фахівців забезпечується матеріалами передового досвіду військ, залученням офіцерів-вихователів військових частин, обміном досвідом з організації навчання і виховання особового складу, морально-психологічного забезпечення навчально-бойової діяльності. Заняття проводяться з використанням активних форм “ділова гра”, “круглий стіл”, “рішення ситуаційних задач” тощо.

З врахуванням цього, зміст програми навчальної дисципліни побудований таким чином, що враховує вивчення в логічному поєднанні за усіма семестрами соціально-гуманітарних, загальновійськових і тактико-спеціальних навчальних дисциплін – теоретичної та практичної основи виконання типових завдань діяльності на первинних офіцерських посадах в підрозділах і частинах видів і родів військ Збройних Сил України.

Засобами реалізації військово-професійної спрямованості дисципліни “Правознавство (у т.ч. основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право)”, окрім вказаних, є визначені аудиторії, обладнані сучасними технічними засобами навчання і інформації, ПЕОМ, і фонди навчально-методичних посібників та розробок інституту.

Методи контролю:

Вхідний контроль проводиться перед вивченням навчальної дисципліни з метою визначення рівня підготовки курсантів із навчальних дисциплін, які забезпечують цю дисципліну. Він проводиться на одному з перших занять за завданнями, які відповідають навчальному матеріалу попередніх дисциплін. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами кафедр попередніх дисциплін. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги курсантам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль – оцінювання теоретичних знань і практичних навичок курсанта зі змістового модуля (логічно завершеної частини навчальної дисципліни). Проводиться викладачами на всіх видах навчальних занять.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Основна мета поточного контролю – постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння курсантами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності курсантів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією.

Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються на заліку.

Кількість балів для визначення результатів поточного контролю залежить від рівня знань курсанта, вміння використовувати їх при виконанні практичних завдань і нормативів, навичок роботи з електронно-обчислювальною технікою тощо.

Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять наступним чином: у чисельнику – по 4-бальній шкалі, в знаменнику – кількість балів, яка відповідає даній оцінці по шкалі.

Модульний контроль – це контроль знань, вмінь, навичок курсантів (після вивчення логічно завершеної частини (блоку змістових модулів) програми навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи.

Результати модульного контролю є додатковою інформацією під час проведення заліку і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Самоконтроль призначений для самооцінки курсантами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретного розділу (теми) навчальної дисципліни.

З цією метою в навчальних посібниках (методичних розробках) для кожної теми, а також у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю. Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів.

Методи підсумкового контролю: диференційований залік.

Розподіл балів, які отримують курсанти

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності курсанта

6-й семестр		Диференційований залік	Сума (R)
Поточний контроль	Модульний контроль		
30 б.	30 б.	40 б.	100 б.

6 семестр									Диф. залік	Сума
Кредитний модуль №1		Кредитний модуль №2				Кредитний модуль №3				
ЗМ № 3	ЗМ № 6	ЗМ № 10	ЗМ № 12	ЗМ № 14	МК № 1	ЗМ № 18	ЗМ № 20	МК № 2		
4	4	4	4	4	15	4	4	15	40	100

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Значення R	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно
1 - 34	F	

Основна література:

1. Конституція України, 1996.
2. Каркач П.М. та ін. Основи законодавства України: Навчальний посібник. – Харків: Еспада, 2008.
3. Основи законодавства України. Навчальний посібник для курсантів ВНЗ МО України у 2-х частинах. / Автор. колектив. Київ, 2001.
4. Основи законодавства України: Підручник / За заг. редак. Кириленка В.І. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2002.
5. Погорілко В.Ф., Шпиталенко Г.А. Правознавство: Підручник. – К.: Каравела, 2010.
6. Правознавство: Підручник / За відп. ред. О.В. Дзери. – 10-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2009.
7. Кримінальний Кодекс України. Алерта, Х., 2018.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Алерта, Х., 2018.

9. Статути Збройних Сил України: Закони України від 24 березня 1999 р. № 548, 549, 550, 551-XIV.

10. Богуш В.М., Юдін О.К. Інформаційна безпека держави / - К.: МК-Прес, 2005.

11. Основи інформаційної безпеки. Посібник. / В.А. Лужецький, О.П. Войнович., А.Д. Кожухівський, Л.І. Северин, І.Б. Трегубенко – Черкаси, ЧДТУ, 2008.

12. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України. // Наказ Міністра оборони України від 23 березня 2017 року № 164.

13. Международное гуманитарное право: общий курс. Международный Комитет Красного Креста. Женева, 2015.

14. Руководство по нормам международного права, регулирующим ведение военных действий. Международный Комитет Красного Креста. Женева, 2016.

15. Процес прийняття рішень під час бойових дій. Міжнародний Комітет Червоного Хреста. К.: 2018.

16. Застосування норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України : навч. посіб. / О. О. Дичко, О. Ю. Чернявський, І. М. Криленко та ін. – Х. : ВІТВ НТУ “ХП”. – 2019.

17. Базов В.П. Кримінальна відповідальність за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права: Навч. посіб. – К.: Істина, 2003.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Історія України	Безпека військової діяльності
Українська мова за професійним спрямуванням	
Політологія	Практика з експлуатації і бойової роботи
Загальна тактика	Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України
Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)	

Провідний лектор:

Доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
пр. ЗСУ

О. ДИЧКО